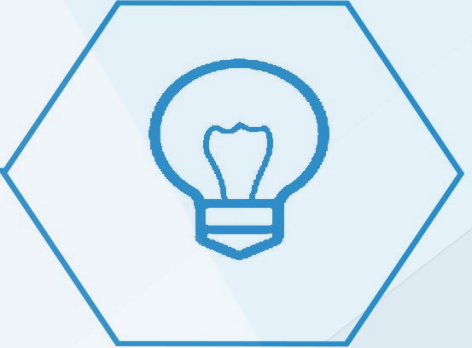




Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)



# Webinarium

Zastrzeżenie numeru PESEL a ochrona praw klienta  
podmiotów rynku finansowego

27.05.2024 r.

ORGANIZATOR WEBINARIUM  
**BIURO RZECZNIKA FINANSOWEGO**



Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

PREZENTUJE

**dr Michał Ożóg**

## O CZYM BĘDZIE WEBINARIUM?



Rzecznik  
Finansowy  
[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

- 1. GENEZA SYSTEMU PESEL**
- 2. CO SIĘ KRYJE POD NUMEREM PESEL?**
- 3. DLACZEGO POWSTAŁA MOŻLIWOŚĆ ZASTRZEŻENIA NUMERU PESEL?**
- 4. OBOWIĄZKI PODMIOTÓW RYNKU FINANSOWEGO**
- 5. JAK DOKONAĆ ZASTRZEŻENIA NUMERU PESEL ORAZ COFNAĆ ZASTRZEŻENIE**
- 6. SKUTKI PRAWNE ZASTRZEŻENIA NUMERU PESEL ORAZ COFNIĘCIA ZASTRZEŻENIA**
- 7. MANKAMENTY REGULACJI PRAWNEJ**



Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

1.

## GENEZA SYSTEMU PESEL

## GENEZA UTWORZENIA NUMERU PESEL

Pierwowzorem bazy PESEL był pilotażowy system „Magister” z lat 60 – tych, który zawierał wykaz osób z wyższym wykształceniem.

Początków tworzenia bazy PESEL należy upatrywać w latach 60–tych ubiegłego wieku. Na podstawie Zarządzenia nr 023/67 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20 lutego 1967 roku powołano komisję odpowiadającą za koordynację działań związanych z elektronicznym przetwarzaniem informacji w resorcie.

W dniu 24 kwietnia 1970 roku Prezydium Rady Ministrów Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej nakazało stworzenie Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności, który miał zostać wprowadzony przez specjalny departament w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.



Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

2.

## CO SIĘ KRYJE POD NUMER PESEL?

# PESEL - Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności

## PESEL - charakterystyka

- Współcześnie numer PESEL stanowi jedenastocyfrowy symbol numeryczny, który umożliwia identyfikację osoby, która go posiada.
- Numer PESEL zawiera:
  - datę urodzenia,
  - numer porządkowy,
  - oznaczenie płci oraz liczbę kontrolną.
- W rejestrze PESEL gromadzone są zróżnicowane dane osobowe.



## PESEL – ZAKRES DANYCH OSOBOWYCH POD NUMEREM PESEL

- 1.nazwisko i imię (imiona);
- 2. nazwisko rodowe;
- 3. imiona i nazwiska rodowe rodziców;
- 4. numery PESEL rodziców, jeżeli zostały im nadane;
- 5. data urodzenia;
- 6. miejsce urodzenia;
- 7. kraj urodzenia;
- 8. stan cywilny;
- 9. oznaczenie aktu urodzenia i urzędu stanu cywilnego, w którym został on sporządzony;
- 10.płeć;
- 11.numer PESEL;
- 12.obywatelstwo albo status bezpaństwowca;
- 13.imię i nazwisko rodowe oraz numer PESEL małżonka, jeżeli został mu nadany



## PESEL – ZAKRES DANYCH OSOBOWYCH POD NUMEREM PESEL

- 14.data zawarcia związku małżeńskiego, oznaczenie aktu małżeństwa i urzędu stanu cywilnego, w którym został on sporządzony, data rozwiązania związku małżeńskiego, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który rozwiązał małżeństwo, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który ustalił nieistnienie małżeństwa, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który unieważnił małżeństwo;
- 15.data zgonu małżonka albo data znalezienia jego zwłok;
- 16.oznaczenie aktu zgonu małżonka i urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony;
- 17.adres i data zameldowania na pobyt stały;
- 18.kraj miejsca zamieszkania;
- 19.kraj poprzedniego miejsca zamieszkania;
- 20.data wymeldowania z miejsca pobytu stałego;
- 21.adres i data zameldowania na pobyt czasowy oraz data upływu deklarowanego terminu pobytu;

## PESEL – ZAKRES DANYCH POD NUMEREM PESEL

- 22.data wymeldowania z miejsca pobytu czasowego;
- 23.data wyjazdu poza granice Rzeczypospolitej Polskiej trwającego dłużej niż 6 miesięcy i wskazanie kraju wyjazdu;
- 24.data powrotu z wyjazdu poza granice Rzeczypospolitej Polskiej trwającego dłużej niż 6 miesięcy;
- 25.seria, numer i data ważności ostatniego wydanego dowodu osobistego obywatela polskiego oraz oznaczenie organu wydającego dokument;
- 26.seria, numer i data ważności ostatniego wydanego paszportu obywatela polskiego;
- 27.data zgonu albo data znalezienia zwłok, numer aktu zgonu i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony;

## PESEL – ZAKRES DANYCH OSOBOWYCH POD NUMEREM PESEL

- Powyższy wykaz danych dotyczy nie tylko osoby, która posiada numer PESEL, ale także danych osobowych rodziców tej osoby oraz współmałżonka.
- Zdobywanie informacji o numerze PESEL umożliwia ustalenie wielu informacji na temat danej osoby oraz jej małżonka i rodziców. W związku z tym należy podkreślić, że tzw. kradzież numeru PESEL stanowi działanie godzące nie tylko w dobro osoby, której numer PESEL został zdobyty, lecz także innych osób z rodziny tej osoby.



Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

**3.**

## **DLACZEGO POWSTAŁA MOŻLIWOŚĆ ZASTRZEŻENIA NUMERU PESEL?**

## KRADZIEŻ DANYCH OSOBOWYCH I ICH WYKORZYSTANIE

- Odnotowuje się wzrastającą liczbę przypadków oszustw, w tym zwłaszcza zawierania umów pożyczki lub kredytu na osoby, których dane osobowe pozyskano w wyniku przestępstwa.
- Zwykle jest to związane z kradzieżą nośników (przedmiotów), takich jak np. dowód osobisty, paszport, na których zawarte są dane osobowe. Występują również sytuacje nielegalnego wykorzystania cudzych dokumentów w razie ich zgubienia i znalezienia przez osobę trzecią.
- W I kwartale 2021 r. próbowano wyłudzić w bankach 1,8 tys. kredytów na łączną kwotę 83,3 mln zł, co oznacza, że codziennie dokonywano próby wyłudzenia 20 kredytów na łączną kwotę 925 tys. zł.



Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

## 4. OBOWIĄZKI PODMIOTÓW RYNKU FINANSOWEGO

## OBOWIĄZKI NAŁOŻONE NA PODMIOTY PRAWA

- Stosowne zmiany wejdą z dniem 1 czerwca 2024 r. na podstawie nowych regulacji zawartych w:
  - - art. 4b ust. 1 i n. ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych,
  - - art. 9b ust. 1 i n. ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim,
  - - art. 60c ust. 1 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne,
  - - art. 105 ust. 4j i n. oraz 105d ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe
  - - art. 85 § 2a i n. ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie





Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

## 5. **JAK DOKONAĆ ZASTRZEŻENIA NUMERU PESEL ORAZ COFNAĆ ZASTRZEŻENIE?**

## ZŁOŻENIE WNIOSKU – URZĄD GMINY

- Wniosek dot. zastrzeżenie numeru PESEL może zostać złożony osobiście w urzędzie każdej gminy w Polsce.
- W celu złożenia zastrzeżenia numeru w urzędzie gminy konieczny będzie wniosek złożony w postaci papierowej i opatrzony własnoręcznym podpisem. Organ gminy bezpośrednio po złożeniu wniosku i pozytywnej weryfikacji tożsamości zarejestruje zastrzeżenie albo cofnięcie zastrzeżenia PESEL w rejestrze i wyda wnioskodawcy odpowiednie potwierdzenie dokonania tej czynności.
- Każda osoba fizyczna będzie mogła dokonać określonych czynności w Rejestrze Zastrzeżeń Numerów PESEL, w tym zastrzeżenia numer PESEL, cofnięcia zastrzeżenia, ustawienia automatycznego zastrzeżenia numeru PESEL, sprawdzenia historii weryfikacji numeru PESEL przez instytucje, firmy i osoby prywatne, czy też dokonania podglądu historii zmian statusu.
- Usługa jest bezpłatna.
- Usługa będzie zrealizowana od razu. Urzędnik przyjmie wniosek, wprowadzi go do systemu i wyda potwierdzenie zastrzeżenia lub cofnięcia zastrzeżenia numeru PESEL.

## ZŁOŻENIE WNIOSKU – URZĄD GMINY

- Z usługi może skorzystać każdy kto jest pełnoletni oraz posiada numer PESEL. Dokumenty do okazania:
  - obywatel polski – dowód osobisty (można okazać dowód w aplikacji mObywatel) lub paszport,
  - cudzoziemiec – dokument podróży cudzoziemca lub inny dokument potwierdzający tożsamość i obywatelstwo,
  - obywatelem Ukrainy lub małżonkiem obywatela Ukrainy bez obywatelstwa ukraińskiego i:
    - masz numer PESEL ze statusem UKR,
    - nie masz żadnego z wyżej wymienionych dokumentów
  - inny dokument, na podstawie którego ustalono twoją tożsamość przy nadawaniu statusu UKR.

## ZŁOŻENIE WNIOSKU – URZĄD GMINY

- Możliwe jest też zwrócenie się o pomoc do urzędnika z prośbą o wydrukowanie wypełnionego wniosku z systemu.
- Jeśli urzędnik wydrukuje wniosek z systemu należy koniecznie sprawdzić, czy wszystkie zawarte w nim dane są poprawne!
- Dokument należy zawsze podpisać.

## ZŁOŻENIE WNIOSKU – W APLIKACJI „MOBYWATEL”

- Należy kliknąć przycisk „Zastrzeż PESEL” lub „cofnij zastrzeżenie”, a następnie zalogować się. System przeniesie Cię do mObywatel.gov.pl
- Wybierz: „Zastrzeż PESEL” lub „Cofnij zastrzeżenie”.
- Jeśli chcesz cofnąć zastrzeżenie numeru PESEL, możesz to zrobić:
  - bezterminowo lub określić datę i godzinę, kiedy system automatycznie zastrzeże ponownie twój numer PESEL.

## ZASTRZEŻENIE NUMERU PESEL – NA WNIOSEK/Z URZĘDU

- Zastrzeżenie numeru PESEL z urzędu dokonane zostanie w przypadku:
  - unieważnienia dowodu osobistego na skutek zgłoszenia utraty dowodu osobistego w sposób określony w art. 47 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych lub zgłoszenia podejrzenia nieuprawnionego wykorzystania danych osobowych w sposób, o którym mowa w art. 48a tej ustawy
  - w razie rejestracji w rejestrze PESEL danych dotyczących daty zgonu albo daty znalezienia zwłok, numeru aktu zgonu i oznaczenia urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony.

## ZASTRZEŻENIE NUMERU PESEL – NA WNIOSEK/Z URZĘDU

- Zastrzeżenie numeru PESEL z urzędu dokonane zostanie w przypadku:
  - unieważnienia dowodu osobistego na skutek zgłoszenia utraty dowodu osobistego w sposób określony w art. 47 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych lub zgłoszenia podejrzenia nieuprawnionego wykorzystania danych osobowych w sposób, o którym mowa w art. 48a tej ustawy.
  - w razie rejestracji w rejestrze PESEL danych dotyczących daty zgonu albo daty znalezienia zwłok, numeru aktu zgonu i oznaczenia urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony.





Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

6.

**SKUTKI PRAWNE**

**ZASTRZEŻENIA NUMERU**

**PESEL ORAZ COFNIĘCIA**

**ZASTRZEŻENIA**

---

## SKUTKI PRAWNE ZASTRZEŻENIA NUMERU PESEL ORAZ COFNIĘCIA ZASTRZEŻENIA OD 17 LISTOPADA 2023 R. DO 31 MAJA 2024 R.

- W przypadku zawarcia umowy kredytu przez bank z osobą, która dokonała zastrzeżenia swojego numeru PESEL, nie będzie wówczas możliwości dochodzenia takiego roszczenia w przyszłości. Co więcej, bank nie będzie mógł sprzedać takiej wierzytelności, gdyż wynika to z ustawy wprowadzającej.
- Wyciek danych osobowych
  - Sprawa ALAB laboratoria sp. z o.o.

## SKUTKI PRAWNE ZASTRZEŻENIA NUMERU PESEL ORAZ COFNIĘCIA ZASTRZEŻENIA OD 1 CZERWCA 2024 R.

- W przypadku stwierdzenia zastrzeżenia numeru PESEL osoby, na którą ma być zawarta umowa i podejrzenia możliwości popełnienia przestępstwa umowa nie powinna zostać zawarta.
- Istnieje prawdopodobieństwo popełnienia przestępstwa w związku z nieuprawnionym wykorzystaniem danych innej osoby, co stanowi przestępstwo z art. 190a §2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny.
- Art. 304 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego stanowi, że każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

## WYJĄTKI OD OBOWIĄZKU SPRAWDZANIA NUMERU PESEL W REJESTRZE ZASTRZEŻEŃ

- Odstępstwo od obowiązku weryfikacji numeru PESEL dotyczy kredytów, gdy kwota kredytu nie wpływa do kredytobiorcy, lecz do sprzedawcy, od którego to kredytodawca nabywa określone produkty lub usługi.
- Zgodnie z ustawą, aby zachodziło wyłączenie określona umowa musi zostać zawarta za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, w ramach umowy o charakterze ciągłym.
- Łączna wartość wszystkich zobowiązań do zapłaty z tytułu udzielonych kredytów konsumenckich w związku z umową o charakterze ciągłym w żadnym momencie nie może przekraczać wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów.



Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

## 7. MANKAMENTY

## REGULACJI PRAWNEJ

# OCHRONA NUMERU PESEL A JAWNOŚĆ REJESTRÓW PUBLICZNYCH

- Szereg danych na temat jednostki można łatwo ustalić w oparciu o informacje zawarte w publicznych zbiorach danych. Z tego względu powszechnie oceniana pozytywnie jawność rejestrów publicznych może w pewnych przypadkach stanowić niebezpieczeństwo dla jednostki,
- Przykładem może być numer PESEL dostępny w:
  - Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych,
  - Krajowym Rejestrze Sądowym,
  - Elektronicznych Księgach Wieczystych
- Zagrożenie z punktu widzenia konstytucyjnego prawa do ochrony życia prywatnego (art. 47 Konstytucji RP)

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)  
<https://rf.gov.pl/sadowe/>

## POTENCJALNE PROBLEMY TECHNICZNE Z DZIAŁANIEM REJESTRU ZASTRZEŻEŃ NUMERU PESEL – PRZYKŁADY REGULACJI PRAWNYCH

- Art. 85a § 3 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (wyciąg)

W przypadku niedostępności systemu teleinformatycznego, w którym prowadzony jest rejestr zastrzeżeń numerów PESEL innej niż wymieniona w art. 23c ust. 5 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, trwającej dłużej niż 15 minut, notariusz może:

- 1) wstrzymać się od dokonania czynności notarialnej do czasu przywrócenia dostępności systemu albo
- 2) dokonać czynności notarialnej



## POTENCJALNE PROBLEMY TECHNICZNE Z DZIAŁANIEM REJESTRU ZASTRZEŻEŃ NUMERU PESEL – PRZYKŁADY REGULACJI PRAWNYCH

- Art. 9b ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim o kredycie konsumenckim (wyciąg)

5. W przypadku niedostępności systemu teleinformatycznego, w którym prowadzony jest rejestr zastrzeżeń numerów PESEL, kredytodawca po ponownej nieudanej próbie dokonania weryfikacji może:

1) odmówić zawarcia umowy do czasu przywrócenia dostępności systemu

albo

2) zawrzeć umowę z zachowaniem należytej staranności przy weryfikacji

tożsamości konsumenta i udokumentować dokonanie tej weryfikacji.

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

<https://rf.gov.pl/sadowe/>

## POTENCJALNE PROBLEMY TECHNICZNE Z DZIAŁANIEM REJESTRU ZASTRZEŻEŃ NUMERU PESEL – PRZYKŁADY REGULACJI PRAWNYCH

- Art. 9b ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim o kredycie konsumenckim (wyciąg)

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 2, jeżeli umowa została zawarta w trakcie trwania niedostępności systemu teleinformatycznego, w którym prowadzony jest rejestr zastrzeżeń numerów PESEL, innej niż wymieniona w art. 23c ust. 5 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, trwającej dłużej niż 15 minut, nie stosuje się przepisu ust. 2

2. Kredytodawca nie może domagać się od konsumenta i jego następców prawnych zaspokojenia roszczenia z tytułu zawarcia umowy o kredyt konsumencki ani zbyć wierzytelności powstałej z tej umowy, jeżeli w chwili zawarcia umowy, z której wynika dochodzone roszczenie, numer PESEL konsumenta był zastrzeżony w rejestrze zastrzeżeń numerów PESEL.



Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

## Pytania i odpowiedzi



[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)



[biuro@rf.gov.pl](mailto:biuro@rf.gov.pl)



[facebook.com/RzecznikFinansowy](https://facebook.com/RzecznikFinansowy)



Rzecznik  
Finansowy

[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)

# DZIĘKUJEMY PAŃSTWU ZA UDZIAŁ W NASZYM SPOTKANIU



[www.rf.gov.pl](http://www.rf.gov.pl)



[biuro@rf.gov.pl](mailto:biuro@rf.gov.pl)



[facebook.com/RzecznikFinansowy](https://facebook.com/RzecznikFinansowy)